

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України

«Про внесення змін до статті 18 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо забезпечення гарантування виплати грошової допомоги для вирішення соціально-побутових питань сім'ї загиблого військовослужбовця»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Відповідно до частин першої, третьої статті 17 Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

Згідно з частиною п'ятою статті 17 Конституції України держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей.

Частиною другою статті 19 Конституції України визначено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до статті 65 Конституції України захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України. Громадяни відбувають військову службу відповідно до закону.

Статтею 1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» визначено, що соціальний захист військовослужбовців - діяльність (функція) держави, спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі. Це право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості, а також в інших випадках, передбачених законом.

Згідно з частиною другою статті 1-2 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» у зв'язку з особливим характером військової служби, яка пов'язана із захистом Вітчизни, військовослужбовцям надаються визначені законом пільги, гарантії та компенсації.

Ніхто не вправі обмежувати військовослужбовців та членів їх сімей у правах і свободах, визначених законодавством України (стаття 2 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»).

Абзацом першим частини першої статті 9 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» обумовлено, що держава гарантує військовослужбовцям достатнє матеріальне, грошове та інші види

забезпечення в обсязі, що відповідає умовам військової служби, стимулює закріплення кваліфікованих військових кадрів.

У частині другій статті 9 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» встановлено, що до складу грошового забезпечення входять: посадовий оклад, оклад за військовим званням; щомісячні додаткові види грошового забезпечення (підвищення посадового окладу, надбавки, доплати, винагороди, які мають постійний характер, премія); одноразові додаткові види грошового забезпечення.

Відповідно абзаців 1, 2 частини четвертої статті 9 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» грошове забезпечення виплачується у розмірах, що встановлюються Кабінетом Міністрів України, та повинно забезпечувати достатні матеріальні умови для комплектування Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів кваліфікованим особовим складом, враховувати характер, умови служби, стимулювати досягнення високих результатів у службовій діяльності. Порядок виплати грошового забезпечення визначається Міністром оборони України, керівниками центральних органів виконавчої влади, що мають у своєму підпорядкуванні утворені відповідно до законів України військові формування та правоохоронні органи, керівниками розвідувальних органів України.

Наказом Міністра оборони України від 07.06.2018 № 260, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26.06.2018 за № 745/32197, затверджено Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам (далі - Порядок № 260).

Згідно з пунктами 1, 9 розділу XXIV Порядку № 260 військовослужбовцям, крім військовослужбовців строкової військової служби, один раз на рік надається матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань у розмірі, що не перевищує їх місячного грошового забезпечення. Виплата матеріальної допомоги здійснюється за рапортом військовослужбовця на підставі наказу командира (начальника), а командиру (начальнику) - наказу вищого командира (начальника) за підпорядкованістю із зазначенням у ньому розміру допомоги.

У разі загибелі військовослужбовця, зрозуміло, що військовослужбовець не може написати рапорт про виплату йому місячного грошового забезпечення у разі його смерті.

Отже, смерть військовослужбовця - це окрема обставина, як підстава для виплати грошової допомоги для вирішення соціально-побутових питань членам його сім'ї (відповідно до висновку Верховного Суду України, викладеного у постанові від 20 січня 2026 року по справі №200/5127/22).

Враховуючи вищевикладене, спираючись на правові позиції Верховного Суду України, з метою забезпечення юридичної визначеності норм законодавства України для гарантування виплати грошової допомоги для вирішення соціально-побутових питань сім'ям загиблих військовослужбовців, доцільно уточнити дію норми Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

2. Мета та завдання прийняття законопроекту

Метою законопроекту є гарантування виплати грошової допомоги для вирішення соціально-побутових питань сім'ям загиблих військовослужбовців.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Проектом закону пропонується внести зміни до статті 18 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», якими передбачається встановити, що членам сімей військовослужбовців, гарантується виплата матеріальної допомоги військовослужбовця для вирішення соціально-побутових питань у розмірі місячного грошового забезпечення у разі смерті військовослужбовця, якщо така виплата не була ним отримана у порядку, визначеному законодавством.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У відповідній сфері правового регулювання діють Конституція України, Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

5. Фінансово – економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту забезпечить виплату грошової допомоги для вирішення соціально-побутових питань сім'ям загиблих військовослужбовців.

Народні депутати України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Юрченко Олександр Миколайович
Сертифікат: 3FAA9288358EC003040000004E603200CCD1E400
Дійсний до: 01.06.2027 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
412д9/1-2026/180112 від 30.07.2026

2302342